

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Meistaru iela 10-502, Rīga, LV-1050, tālr. 27343432, e-pasts seplp@seplp.lv, www.seplp.lv

Rīgā, datums skatāms laika zīmogā

Nr. 14/6-3

Atzinums par 2024. gada 16. maijā raidījumā “Panorāma” pārraidīto sižetu “Vairākas partijas nepiedalīsies priekšvēlēšanu debatēs krievu valodā; LTV debates neatcels”

2024. gada 20. maijā Latvijas elektronisko sabiedrisko mediju ombuds Anda Rožukalne (turpmāk tekstā arī – ombuds) ir saņēmis [...] (turpmāk – Iesniedzējs) iesniegumu (turpmāk – Iesniegums) par 2024. gada 16. maijā LTV1 programmā raidījumā “Panorāma” pārraidītajā sižetā “Vairākas partijas nepiedalīsies priekšvēlēšanu debatēs krievu valodā; LTV debates neatcels” (<https://replay.lsm.lv/lv/ieraksts/lv/327408/plano-aizliegt-prieksvelesanu-debates-krievu-valoda>) paustajiem viedokļiem.

Iesniedzējs lūdz izvērtēt sižeta atbilstību Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma 3. pantam.

Lai izvērtētu sižetu, ombuds no 2024. gada 20. maija līdz 10. jūnijam iepazīs ar minēto sižetu, vērtēja tā saturu un uzdeva jautājumus VSIA “Latvijas Televīzija” (turpmāk – LTV) galvenajai redaktorei Sigitai Roķei un LTV žurnālistēm Oditai Krenbergai un Sigitai Lukjanskai.

Izvērtējot Iesniegumu, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda Rožukalne

konstatē:

[1] 2024. gada 20. maijā saņemtajā Iesniegumā Iesniedzējs vērš ombuda uzmanību 2024. gada 16. maija raidījumā “Panorāma” pārraidītajam sižetam “Vairākas partijas nepiedalīsies priekšvēlēšanu debatēs krievu valodā; LTV debates neatcels” (<https://replay.lsm.lv/lv/ieraksts/lv/327408/plano-aizliegt-prieksvelesanu-debates-krievu-valoda>) un norāda uz viedokļu daudzveidības trūkumu tajā: “ir pieaicinātas divas ekspertes, kuras abas

pauž viedokli, ka priekšvēlēšanu debates krievu valodā būtu pareizs risinājums. Eksperti, kas paustu pretēju viedokli sižetā nav pieaicināti.”

[2] 2024. gada 5.jūnijā tika saņemta LTV galvenās redaktores S.Roķes atbildes vēstule Nr.125/1-6.2, kurā sniegtas atbildes uz ombuda jautājumiem par sižetu.

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda Rožukalne
secina:

[3] 2024. gada 16.maijā raidījumā “Panorāma” pārraidītajā sižetā “Vairākas partijas nepiedalīsies priekšvēlēšanu debatēs krievu valodā; LTV debates neatceļ” tiek skaidrota situācija, kas radusies, LTV plānojot organizēt Eiropas Parlamenta (EP) priekšvēlēšanu debates krievu valodā. Sižetā tiek minēts, ka daļa partiju atteikušās krievu valodas debatēs piedalīties. Šo lēmumu komentē konkrēto partiju pārstāvji – JKP priekšsēdētājs Gatis Eglītis, AS Saeimas frakcijas priekšsēdētājs Edgars Tavors, NA Saeimas frakcijas priekšsēdētāja Ināra Mūrniece, JV Saeimas frakcijas priekšsēdētājs Edmunds Jurēvics.

Savu komentāru par minēto situāciju sniedz arī sabiedrisko mediju tiesībsardze Anda Rožukalne, savukārt citu valstu pieredzi, organizējot EP debates krievu valodā, pauž Igaunijas sabiedriskā medija ETV+ redaktors Mihails Malkins. Noslēgumā LTV lēmumu komentē VSIA “Latvijas Televīzija” valdes priekšsēdētājs Ivars Priede.

[4] LTV galvenā redaktore S.Roķe skaidro, ka sižeta mērķis bija “analizēt un kontekstualizēt partiju paziņojumus. Pirmsvēlēšanu laiks prasa īpaši rūpīgu partiju lēmumu analīzi, palīdzot sabiedrībai izvērtēt idejas, piedāvājumus un procesus, šajā gadījumā - informēt par partiju atteikšanos piedalīties debatēs krievu valodā un sekām, ko tas izraisa vai var izraisīt.”

[5] Līdztekus atbildes vēstulē tiek norādīts uz avotu izvēli, kas notikusi “tā, lai tiktu izskaidroti atteikšanās argumenti, atteikšanās sekas un medija turpmākā rīcība – partijas, kuras sižeta tapšanas brīdī bija paziņojušas par lēmumu par debatēm, un nozares eksperti, kas vērtētu paustās idejas. Lēmumi par to, ko uzrunāt dalībai sižetā, ir redakcijas izvēle un tiesības. Izskanējušie viedokļi bija pretēji un ar dažādu argumentāciju, partijām tika dota iespēja un arī sabiedrībai nodots viņu viedokļa pamatojums. Arī pretējais viedoklis tika pamatots, ļaujot sabiedrībai pašai izvērtēt situāciju. Pušu atspoguļojums bija maksimāli iespējami samērīgs, cik tas iespējams ziņu materiālā.

Sižetā tika intervētas septiņas personas, kas nosacīti varētu tikt iedalītas četras – par vienu viedokli, trīs – par citu. Viedokļu dažādība šeit izpaudās atšķirīgajās pozīcijās starp partijām un jomas profesionāļiem.”

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda Rožukalne

vērš uzmanību:

[6] Sabiedrisko mediju ombuds atzinumus sniedz normatīvo aktu definētajās kompetences robežās un izmantojot sabiedrisko mediju redakcionālās vadlīnijas un Rīcības un ētikas kodeksu normas, kas attiecas uz profesionālo ētiku un tās ievērošanu redakcionālajos lēmumos un profesionālajās procedūrās, kas veiktas sabiedrisko mediju satura veidošanas procesā. Nedz normatīvie akti, nedz sabiedrisko mediju redakcionālās vadlīnijas un LTV Rīcības un ētikas kodekss nedod ombudam tiesības sniegt iesniegumā minēto apstākļu juridisko izvērtējumu.

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda Rožukalne

atzīst:

[7] LTV1 raidījuma “Panorāma” 16. maija sižeta par EP priekšvēlēšanu debatēm mērķis ir reaģēt uz aktuālo situāciju, kad vairākas partijas izplatījušas publiskus paziņojumus, ka nepiedalīsies plānotajās LTV priekšvēlēšanu debatēs krievu valodā.

Tā saturā nav konstatēts sabiedrisko mediju redakcionālo vadlīniju pārkāpums.

Lai atspoguļotu šo EP priekšvēlēšanu notikumu pavērsienu, visām politiskajām partijām, kuras pieņēmušas attiecīgo lēmumu, konkrētajā sižetā ir dota iespēja skaidrot savu nostāju. Atspoguļotie viedokļi pauž politiskās perspektīvas un palīdz vēlētājiem un sabiedrībai kopumā uzzināt par politiķu lēmumu un saprast partiju nostāju. Vērtējot šī notikuma atspoguļojumu, jāņem vērā arī sabiedrisko mediju funkcijas kvalitatīvi un daudzveidīgi informēt sabiedrību. Tādējādi informācija, kas iesniegumā tiek saukta par “pretējiem viedokļiem”, šī sižeta kontekstā ir apkopotie dažādie skatījumi par šo politisko partiju lēmumu. Tos izsaka gan LTV valdes priekšsēdētājs, kura vadīto organizāciju un tās darba plānošanu tieši ietekmē politiķu lēmums, gan piedāvāti citi skatījumi, Igaunijas pieredze un piemērs. Intervētie vērtē dažādus politiķu lēmuma aspektus.

Sižeta mērķis nav rosināt padziļinātu diskusiju ar katru atšķirīgo viedokļu pārstāvju paudējiem un katru izteikto viedokli (sižetā tādi iedalāmi divās nosacītās grupās: politiķi, kas izteikuši vēlmi atteikties no debatēm, un speciālisti, kas komentē gan debašu veidošanas ieceri, LTV tālākās

darbības, gan Igaunijas pieredzi un argumentāciju), bet piedāvāt dažādus skatījumus par nule pieņemto politisko partiju lēmumu un tā pamatojumu.

Profesionālās ziņu žurnālistikas kontekstā sižetā atspoguļoto aktuālo situāciju ir jāskata pēc būtības, kā [noteikts redakcionālajās vadlīnijās](#), iekļaujot “tematam nozīmīgus, atbilstošus un kompetentus viedokļus”.

Šādā ziņu sižetā, kurā notiek diskusija par vairākiem savstarpēji saistītiem jautājumiem (politisko debašu nozīme priekšvēlēšanu procesā, debašu valodas loma un pārmaiņas politisko partiju pārstāvju uzskatos par debašu valodu, politiķu un vēlētāju iespējas piedalīties un saprast debates, sabiedrisko mediju izpratne par saviem pienākumiem u.c.), nav pamata veidot diametrāli pretēju viedokļu atspoguļojumu. Sižetā tiek vērtēti dažādi argumenti, jo [sabiedriskie mediji seko redakcionālajās vadlīnijās minētajam](#), ka tie “veicina viedokļu daudzveidību un rosina sabiedriski nozīmīgas diskusijas, lai palīdzētu cilvēkiem veidot savus uzskatus un pieņemt lēmumus”. Ziņu žurnālistikas profesionālās normas paredz ne tikai atstāstīt dažādus viedokļus un atlasīt faktus, bet arī tos vērtēt un skaidrot kontekstā, tāpēc nozīmīgs ir sabalansēts notikuma atspoguļojums.

Tādējādi nav pamata uzskatīt, ka žurnālistu pienākums ir mākslīgi pretstatīt viedokļus, katram ziņā paustajam “jā” meklējot atbilstošo “nē”. Šajā gadījumā ir svarīgi atrast informētus un atbilstošus avotus un apzināties, ka ir jautājumi un jomas, par kurām speciālistu vai citu informācijas avotu skatījums var nebūt savstarpēji pretrunīgs. Daudz būtiskāk ir dot iespēju mediju auditorijas pārstāvjiem iepazīties ar kritērijiem, pēc kādiem tiek veidots dažādu iesaistīto pušu vērtējums par sarežģītiem un diskutabliem jautājumiem.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas

līdzekļu ombuds

(*paraksts*)*

Anda Rožukalne

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU